

1. POPOTNA MALHA BELA KRAJINA – Z VLAKOM

V Belo krajino z vlakom. Moja velika želja, saj dlje od Novega mesta proti Beli krajini še nikoli nisem potoval z vlakom, z avtomobilom pa velikokrat.

V svežem, deževnem dopoldnevu smo se zbrali na železniški postaji v Trebnjem in z nestrpnostjo pričakovali prihod vlaka. Ob klepetu so nam hitro minile minute, ko smo čakali na vlak, ki pa je imel kar precej zamude. Nejevolja zaradi zamude pa nas je minila, ko smo zagledali novo, moderno kompozicijo vlaka s kakršnim se nekateri še niso peljali. Vožnja do Novega mesta je hitro minila, kraji mimo katerih smo se peljali so bili večini znani

Od Novega mesta proti Metliki pa se večina izmed nas ni z vlakom peljala še nikoli. In glej ga zlomka, že takoj nova postaja na progi Ljubljana-Metlika, Šmihel, postavljena predvsem za vozače srednješolskega centra v bližini.

Vožnja z vlakom skozi barvito jesensko pokrajino do Metlike je minila ob opazovanju pokrajine z novega vidika. Večina postaj je bila znanih pokrajina pa povsem nova, opazovana z vlaka. Med vožnjo mimo Otovca je vlak zelo upočasnil, saj smo se peljali po viaduktu zgrajenem ob izgradnji železnice leta 1914.

In končno, Metlika. Zadnja postaja na naši današnji poti. Pa tudi zadnja postaja na tej progi, saj je v nadaljevanju proge do Karlovca na mostu preko Kolpe postavljena žična ograja.

Z železniške postaje smo se odpravili proti mestnemu jedru, dež je rahlo pršel, dežniki niso bili zaman v nahrbtnikih. Dobro poznavanje kraja s strani naše vodičke Maje nas je pripeljalo do komaj dočakanega postanka za kavico v bližnjem lokalu, kjer smo najbolj lačni tudi že použili malico, saj nismo vedeli, kdaj bo še čas za ta opravek.

Čas, ta naš neusmiljen gospodar. Zaradi načrtovanih ogledov smo se kmalu odpravili naprej po Cesti bratstva in enotnosti mimo metliške vinske kleti proti mestnemu jedru ter se preko potočka Obrha in precej stopnic povzpeli na Mestni trg, nato pa mimo kar nekaj pomembnih pomnikov metliške zgodovine sprehodili do srednjeveškega gradu, v katerem domuje belokranjski muzej. V neposredni bližini muzeja je tudi muzej gasilstva, katerega ogled pa smo prihranili za kdaj drugič. Med hojo do gradu nam je Maja veliko povedala o Metliki in njeni zgodovini. V muzeju pa nas je Maja prepustila muzejskemu poznavalcu Leonu, ki nam je najprej pokazal predstavitveni film »Podobe Bele krajine«, nato pa smo se odpravili na ogled stalne razstave z naslovom »Bela krajina v objemu 7. tisočletij. Razstava je razdeljena v več posameznih segmentov – obdobj. Najprej smo si ogledali arheološko bogastvo Bele krajine, sledila je razstava o bronasti dobi, nato o starejši in mlajši železni dobi. Poseben pomen za ti dobi ima najdišče v Podzemlju, kjer je bilo dosti železove rude, v katerem je bil najden tudi najstarejši zlat novc (kovan zlatnik) na ozemlju Slovenije, ki je tudi predstavljen v muzeju..

Ogledali smo si tudi predstavitveni filmček o nastajanju prazgodovinskega naselja Kučar, katerega začetki segajo nekje med bronasto in železno dobo.

Zanimiva je bila tudi razstava »Bela krajina pod okriljem rimskega cesarstva«, predvsem manj znano dejstvo, da so na pobočju gričevja med Semičem in Črnomljem ostanki svetišča boga Mitre, v muzeju pa je predstavljen oltar posvečen temu bogu.

V nadaljevanju je bilo veliko eksponatov iz obdobja po 13. stoletju in iz časov, ko je bila Bela krajina del Vojne krajine za obrambo pred vdorom Turkov.

Zelo bogata je tudi etnološka razstava, ki prikazuje obrti, noše, lončarstvo (grički lonci), izvedeli smo tudi izvor imenovanja pokrajine kot Bela krajina. Prikazano je tudi življenje v mestnem okolju v drugi polovici 19. stoletja.

Že konec 19. stoletja, v začetku 20. pa še bolj, se je v Beli krajini pojavila trtna uš, ki je opustošila ogromno vinogradov in povzročila množično izseljevanje predvsem v Ameriko. Zanimiv je podatek, da je bilo v Beli krajini pred pojavom trtne uši več prebivalcev, ko jih Bela krajina premore danes.

V času med 2. svetovno vojno je bila Bela krajina osvobojeno ozemlje, zato je zadnji del stalne razstave posvečen temu obdobju in obdobju po osvoboditvi.

Po ogledu zelo zanimive razstave, smo se zbrali pred gradom, kjer je Tone napravil nekaj skupinskih posnetkov.

Polni novih spoznanj smo takole pozirali pred Belokranjskim muzejem. Foto T. Meglič.

Preganjal nas je že zapiralni čas galerije Kambič, zato smo ogled Mestnega trga prestavili za konec.

Belokranjski muzej Metlika je leta 2003 s hvaležnostjo in veliko odgovornostjo prevzel donacijo žal takrat že pokojnega metliškega rojaka akademika prof. dr. Vinka Kambiča, mednarodno uveljavljenega zdravnika otorinolaringologa, in njegove soproge operne pevke Vilme Bukovec Kambič. Zbirko nacionalnega pomena sestavljajo kulturnozgodovinski predmeti (pohištvo, ure, svetila, slike na steklo, umetnoobratni izdelki) in likovna dela različnih slovenskih umetnikov (od generacije realistov in impresionistov do zdaj živečih ustvarjalcev). Galerija Kambič domuje v rojstni hiši akademika Kambiča v Metliki, ki jo je skupaj s svojo bogato kulturno zbirko namenil svojemu rojstnemu kraju.

V Galeriji Kambič smo si lahko ogledali dve stalni razstavi in v pritličju hiše razstavo oblikovalke Jožice Brodarič »KOUPA - Belokranjska dediščina na sodoben način«. Pri projektu so sodelovali številni slovenski rokodelci, obrtniki in podjetja. Nastal je izviren avtorski koncept sodobne blagovne znamke za dom, ki temelji na etnološki dediščini Bele krajine. Tradicionalna motivika z belokranjskih vezenin in pisanic je uporabljena v sodobnih izdelkih, od keramike, stekla in porcelana do hišnega tekstila in pohištva.

Stalni razstavi domujeta v prvem in drugem nadstropju hiše.

V drugem nadstropju domuje razstava kulturnozgodovinskih predmetov, ki sta jih zakonca Kambič-Bukovec zbirala in urejala v svojem aktivnem življenju. Skozi ogled spoznaš vso lepoto in ljubezen do našega kulturnozgodovinskega bogastva.

Razstavljenih je tudi nekaj oblek z nastopov Vilme Bukovec Kambič v raznih vlogah na svetovnih opernih odrih. Foto T. Meglič

V prvem nadstropju hiše- muzeja, je po mojem mnenju najbolj pomemben del stalne razstave. Tu so razstavljeni likovna dela priznanih slovenskih slikarjev in so vsako zase dragocen kulturni zaklad Slovenije in jih je Vinko Kambič zbiral dolga leta. Z nekaj avtorji je bil znanec, z nekaterimi celo prijatelj. Tako obsežen opus razstavljenih del nisem pričakoval, saj se z njim ne more pohvaliti tudi kaka bolj znana galerija v Sloveniji. Z eno samo besedo – neverjetno.

Po ogledu galerije Kambič smo se ponovno vrnili na Mestni trg, kjer smo si najprej privoščili osvežitev v bližnjem lokalu in ogled oziroma nakup v Hiši dobrot, nato pa smo se odpravili na ogled trga, na katerem so znamenite naslednje zgradbe: prva čitalnica na Dolenjskem, Ganglova hiša, mestna hiša, cerkev sv. Nikolaja, proštija in komenda (Dom počitka). Na hiši prve čitalnice je vidno spominsko obeležje z datumom 15. oktober 1865. Ganglova hiša je rojstna hiša znanega kiparja Alojzija Gangla (1859-1935) in njegovega nečaka Engelberta Gangla (1873-1950), šolnika, književnika in okolskega organizatorja. Mestno hišo je leta 1869 dal sezidati Furlan Giovanni Franc. Baročna cerkev sv. Nikolaja se v pisnih virih omenja že v letu 1334. Na spominski plošči proštije je razviden podroben opis službovanja dveh znanih župnikov Friderika Barage (1797 – 1868) in Janeza Puharja (1814 - 1864). Baraga je bil kasneje prvi škof med ameriškimi Indijanci, Puhar pa je izumitelj fotografije na steklo. Komenda je bila zgrajena okoli leta 1310 s strani nemškega viteškega reda. Že od leta 1929 je v stavbi dom za onemogle in ostarele.

Napolnjeni z belokranjskimi lepotami in novimi spoznanji, smo se po isti poti kot ob prihodu, napotili na železniško postajo in se z vlakom vrnili v Trebnje.

Martin Hočevar

Viri: Belokranjski muzej
Muzej Kambič
Maja Kos